

Counter-IED: van reactief naar proactief

H. Molman – luitenant-kolonel der artillerie*

*'We have to be lucky once,
you have to be lucky always.'*

Patrick Magee, Iers-Republikeins
terrorist, na de bomaanslag op het
Grand Hotel in Brighton in 1984

Inleiding

Bermbommen' worden ze populair wel genoemd, de *Improvised Explosive Devices* of IED's, die Nederlandse en andere militairen zo vrezen. Door zijn relatieve eenvoud, lage kosten en grote uitwerking is het IED uitgegroeid tot één van de voorkeurswapens van opstandige groeperingen.

Omdat de makers improviseren, is het IED een uniek wapen, te optimaliseren voor elk specifiek doel. Van een eenvoudige constructie op basis van een ongesprongen projectiel tot een technisch gecompliceerd systeem dat van grote afstand tot ontploffing kan worden gebracht. Sommige IED-makers zijn technische experts die een geavanceerd systeem kunnen ontwikkelen. Maar vaak zijn het onervaren mensen die relatief eenvoudige, maar desondanks zeer effectieve IED's kunnen vervaardigen. Daarnaast zijn de kosten van het produceren laag, zeker in vergelijking met het te behalen effect. Zelfmoordaanslagen buiten beschouwing gelaten, is het risico voor de gebruiker van een IED laag. Er is een goede ontsnappingskans.

In conflicthaarden als Irak en Afghanistan zijn IED's een favoriet wapen.

* De auteur is hoofd van de *Task Force Counter-IED*.

Het is dan ook voor de hand liggend dat er veel aandacht gaat naar de ontwikkeling van bestrijdingswijzen, de 'Counter-IED'. Dit artikel wil inzicht verschaffen in dit begrip en schetst eerst een beeld van wat een IED is en op welke wijze de tegenstander een dergelijk systeem inzet. Vervolgens komt het concept aan de orde dat de NAVO tegen deze wapens heeft ontwikkeld en de aandachtgebieden daarbinnen. Het artikel sluit af met een aantal suggesties om deze 'Counter-IED' een verdere impuls te geven.

Wat is een IED?

Het IED is een springlading, gemaakt en geplaatst op een geïmproviseerde wijze. Een IED bevat vernielende, dodelijke, schadelijke, pyrotechnische of brandbare stoffen en heeft tot doel te vernietigen, te verminken of verwarring te stichten. Het ontwerp van een IED is in de regel eenvoudig en goedkoop, maar daarom niet minder gevaarlijk. Een IED kan militaire componenten bevatten, zeker in voormalige oorlogsgebieden als Irak en Afghanistan, waar dergelijke componenten nog in grote hoeveelheden voor handen zijn. Vaak zijn IED's echter niet-militaire bestanddelen, die overal te verkrijgen zijn.

Een IED is samengesteld uit een hoofdloading, een ontsteker, schakelaar en ontstekingsmechanisme. Veel-

al is een IED verpakt ter bescherming tegen vuil en vocht. Daarnaast zijn er diverse methoden om een IED af te zetten. Op grond hiervan zijn IED's in te delen in een drietal categorieën: activering met behulp van een tijdmechanisme, activering door het slachtoffer zelf (in feite een boobytrap) of op commando van de aanslagpleger. Bij deze laatste categorie speelt nog een onderscheid tussen het afzetten van het IED met behulp van een kabel- of draadverbinding of door gebruik te maken van draadloze (zogenoemde *radio-controlled*) middelen. Combinaties en varianten van bovengenoemde mogelijkheden zijn grenzeloos door de toenemende in-

ventiviteit van zowel de makers als de leggers.

Ook zelfmoordaanslagen zijn een vorm van *Command IED*. Zelfmoordaanslagen zijn een eenvoudige vervanging voor technologie om een optimale inzet van een (veelal zwaardere) IED op een doel te garanderen.

IED-dreiging

De belangrijkste ontwikkelingen in het toekomstige wereldbeeld zijn globalisering, de toenemende toepassing van asymmetrisch optreden, de invloed van de veranderende demografie en maatschappij, falende staten, radicale ideologieën en een veelheid aan sluimerende conflicten. De wereldwijde dreiging van terrorisme, het mogelijke gebruik van massavernietigingswapens en de regionale instabiliteit zijn de veiligheidsuitdagingen voor de komende decennia. Het bestrijden van deze dreigingen zal zijn impact hebben op de aard van het gevecht en vereist een continue aanpassing van de concepten en capaciteiten van krijgsmachten. Asymmetrisch optreden kan hierin disproportionale dimensies bereiken, zeker als de opponent proliferatie en technologie benut.

Met IED's hebben groeperingen nieuwe mogelijkheden gevonden om hun doelen te realiseren. Op het operatio-

nele en tactische niveau zal de IED-dreiging eigen eenheden in hun vrijheid van handelen beperken of hen die vrijheid zelfs geheel kunnen ontnemen, waardoor het behalen van de gestelde doelen bemoeilijkt wordt. Daarnaast dragen IED's, door het grote aantal slachtoffers dat kan vallen onder militairen en burgers, in hoge mate bij aan de meningsvorming en zijn zij dus expliciet als strategisch wapen te bestempelen.

De IED-dreiging neemt in hoog tempo toe. Tegenstanders spelen snel in op nieuwe beschermingsmaatregelen of

De NAVO Counter-IED strategie

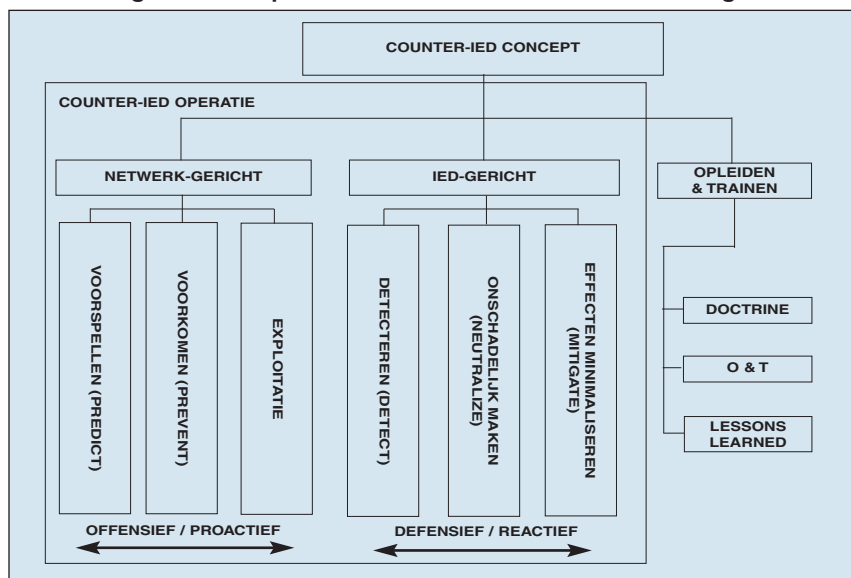
Op dit moment wordt een integrale NAVO Counter-IED strategie ontwikkeld, gebaseerd op grotendeels Amerikaanse en Britse concepten en ervaringen.

Dit concept is gebaseerd op drie zuilen:

- IED-gericht (*defeat the IED*);
- Netwerk-gericht (*defeat the system*);
- Counter-IED gerelateerde Opleiding en Training.

Het schema in figuur 1 geeft de drie zuilen weer met elk hun specifieke deelfunctiegebieden. Het concept ziet

Figuur 1 Componenten van de NAVO Counter-IED strategie

nieuwe wijzen van optreden. Het potentieel voor innovatie en technologische verbetering is hoog en de noodzakelijke technologische informatie is wereldwijd gemakkelijk verkrijgbaar. Kennis en vaardigheid ontwikkelen zich in een hoog tempo. Voor de eigen eenheden is het zeer moeilijk de effecten van IED's voor te blijven en tijdig de vereiste beschermingsmaatregelen te nemen. Ook de tegenstander maakt gebruik van zijn *lessons identified/learned*.

De Iraakse politie maakte deze IED onschadelijk in het oosten van Bagdad, 2005
(Foto US Army)

er op papier eenvoudig uit, maar de feitelijke toepassing is complex. Er is een groot aantal actoren en al hun activiteiten moeten nauwkeurig op elkaar worden afgestemd om tot een zo effectief mogelijke Counter-IED te komen.

IED-gericht optreden is defensief, veelal reactief van aard. Het richt zich op het vinden (*detection*), het onschadelijk maken (*neutralize*), maar zeker ook op het minimaliseren van de effecten (*mitigate*) van IED's. Het aangrijpen van het IED-netwerk, het offensieve aspect, is proactief van aard en is gebaseerd op het vinden (*predict*), het binden en slaan (*pre-*

vent) en het benutten van de verkregen informatie (*exploit*). Juist dit laatste is naast het vinden, binden en slaan van de tegenstander een nieuw fenomeen, dat verderop in dit artikel uitvoeriger wordt toegelicht.

De opleiding en training van personeel (zowel algemeen als specialisten), eenheden en staven vereist een gezamenlijke doctrine, kennis van optreden van de *Opposing Militant Forces* (OMF) en goed ontwikkelde *Tactics, Techniques and Procedures* (TTP's). Om in het inzetgebied effectief tegen een IED-dreiging te kunnen optreden, zal tijdens de voorbereiding op de inzet aan dit aspect de nodige aandacht moeten worden besteed. Uiteraard zal het daarbij ook steeds moeten gaan over de meest recente lessen.

Een Nederlandse benadering

Met het oog op de inzet van Task Force Uruzgan besloot de Nederlandse krijgsmacht in 2006 tot het ontwikkelen van een Counter-IED concept op basis van de NAVO-doctrine. In het Nederlandse concept vinden we de drie zuilen van figuur 1 terug.

Om proactief te kunnen optreden, zijn gevalideerde inlichtingen op alle niveaus onontbeerlijk. Een goed geplande en offensief gerichte inlichtingenoperatie, waarbij teruggevallen kan worden op nationale en internationale inlichtingenondersteuning (zowel militair als civiel), is een absolute vereiste. Het totaal van strategische, operationele en tactische inlichtingen draagt er toe bij om zo diep mogelijk in het IED-netwerk binnen te dringen. Ook groeit de behoefte aan forensische en technische inlichtingen. Hiervoor is het opleiden en inzetten van specialisten noodzakelijk.

IED-gericht optreden (defeat the IED)

Bescherming

Allereerst moeten we de eigen eenheden zo goed mogelijk tegen IED's beschermen. Gedegen kennis over de wijze waarop de tegenstander IED's

inzet, de zogenoemde *IED-awareness*, is een eerste vereiste. Vervolgens gaat het ook om een zorgvuldige voorbereiding door opleiding en training. Daarnaast zal ook de inzet van technologische middelen moeten bijdragen aan het verminderen van de kwetsbaarheid. Deze middelen kunnen uiteenlopen van eenvoudige bescherming/bepantsering van voertuigen, *compounds* en installaties tot de inzet van speciale voertuigen en hoogwaardig technologische middelen als bijvoorbeeld ECM-middelen (*jammers*).

Naast materiële beschermingsmaatregelen draagt IED-awareness bij tot het verminderen van effecten. Hieronder valt het onderkennen van ongewoon gebruikelijke situaties en patronen, die zich tijdens de werkzaamheden voordoen, zoals ontwijken/verwijderen van verlaten voertuigen en het ontwijken van onbekende voorwerpen langs de weg. De kwetsbaarheid is ook te verminderen door het eigen optreden minder voorspelbaar te laten zijn. Bijvoorbeeld door te variëren in de te gebruiken routes en tijdstippen van gebruik van die routes.

Maar preventief handelen kan ook zo eenvoudig zijn als een konvooicommandant die zich bij het binnenrijden van een gebied van verantwoordelijkheid aanmeldt en zodoende noodzakelijke informatie verkrijgt om, indien nodig, te dérouteren of tussenruimtes en snelheden te vergroten. Het gebruik van voertuigvolgsystemen (Blue Tracker) of onbemande vliegende systemen (UAV's) boven de route zijn voorbeelden van preventieve maatregelen. Daarnaast blijft een zeker percentage 'krijgsmansgeluk' van invloed.

Het vinden van een IED

Het is zaak de IED zo vroeg mogelijk te vinden. Het liefst nog in de voorbereidende fase, als componenten worden aangeleverd, geproduceerd en getransporteerd of zelfs direct voorafgaande aan de aanslag. Iedere militair, mits juist geïnformeerd en getraind, kan zo al op eenvoudige wijze

bijdragen aan het tijdig onderkennen van IED's of het vinden van voor IED's bestemde componenten. Wat doet bijvoorbeeld een Iraakse schaapherder met een dure videocamera? Waarom heeft een Afghaanse boer een elektronische garagedeur-opener op zak? Zijn die tweehonderd gsm's op de achterbank van een voertuig wel echt bestemd voor de verkoop op de markt van Kabul? Vragen die een militair zich zou moeten stellen tijdens de uitvoering van zijn dagelijkse werkzaamheden.

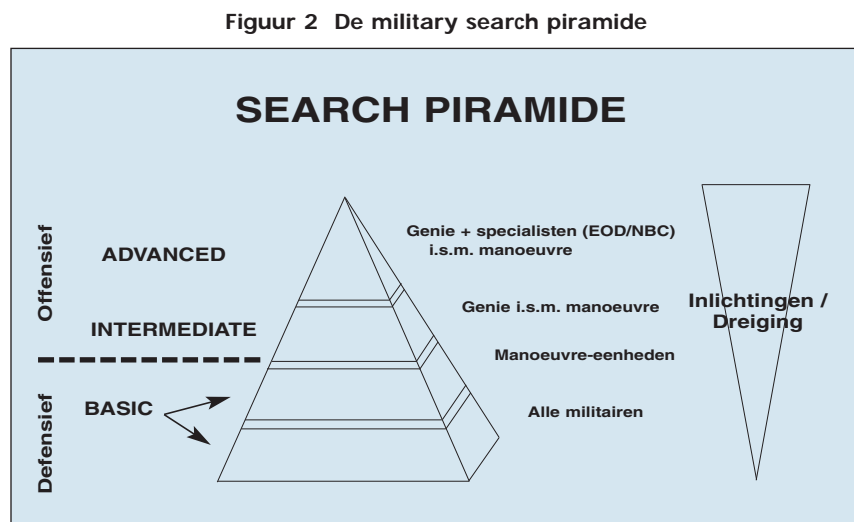
Andere, meer gespecialiseerde eenheden dragen op systematische wijze bij aan het vinden van IED's. Het door de genie ontwikkelde en al met succes toegepaste concept van *Military Search* voorziet daarin.

Bij military search gaat het om een systematische aanpak die gericht is op bescherming. Dit begrip omvat een scala aan maatregelen en activiteiten. Allereerst is military search defensief toe te passen om de vrijheid van handelen te behouden en de bescherming van eigen eenheden zo groot mogelijk te houden. Daarnaast voorziet military search in een instrument bij risicomanagement, isoleert het de dreiging van explosieven en draagt het bij aan

het veilig naderen van een doel, waarbij mogelijke schade kan worden verminderd. Military search is in dit kader ook te gebruiken om de afwezigheid van explosieven te bevestigen.

Daarnaast is military search offensief toe te passen om de vrijheid van handelen van de tegenstander te beperken of te verstoren, inlichtingen te verzamelen, het initiatief te verkrijgen, aanvallen te voorkomen en (componenten van) IED's op te sporen en in beslag te nemen. De search-operatie is gebaseerd op de resultaten van een uitgebreide inlichtingenoperatie. Military search vraagt een uitgebreide planning en voorbereiding. Offensieve search-operaties worden uitgevoerd door manoeuvre-eenheden, ondersteund door gespecialiseerde search-teams. De dreiging van de mogelijke aanwezigheid van explosieven, het vereiste veiligheidsniveau en mogelijke risico's van de omgeving (werken op hoogte, werken in riolen, in vervuilde lucht en dergelijke) bepalen de wijze van uitvoering. Door een systeem van opschaling speelt military search in op het te garanderen niveau van veiligheid, de dreigings-situatie en de mate van gevaar in de omgeving.

Figuur 2 geeft aan dat military search wordt uitgevoerd op drie niveaus, te weten *basic search*, *intermediate search* en *advanced search*.

Basic search is de defensieve vorm van military search. Het is niet vooraf gepland of voorbereid en iedere militair moet het kunnen uitvoeren. Kennis van de dreiging en van de door de tegenstander gebruikte wijzen van optreden zijn hierbij de sleutelwoorden. Basic search omvat het toepassen van drills en controles (de zogenoemde 'checks') tijdens het uitvoeren van reguliere werkzaamheden als bijvoorbeeld patrouilles of *vehicle check-points*.

Intermediate search is het middelste niveau van military search, uitgevoerd bij een laag risico, dat wil zeggen met een kleine kans op het aantreffen van explosieven, een laag vereist niveau van veiligheid of geen risico's in de omgeving. Intermediate search is altijd vooraf gepland en voorbereid en wordt als offensieve search-operatie uitgevoerd door genie-eenheden die gevechtssteun leveren. Zij zijn hiervoor specifiek opgeleid en staan de

manoeuvre-eenheid bij in de uitvoering van de search-operatie.

Advanced search is het hoogste niveau van military search, uitgevoerd bij een hoog risico, ofwel bij een grote kans op het aantreffen van explosieven of de aanwezigheid van gevaarlijke omstandigheden in de omgeving. Advanced search is altijd vooraf gepland en voorbereid en wordt uitgevoerd door specialisten van genie-eenheden. Aan de advanced search-teams worden begrijpelijkerwijs zeer hoge fysieke en mentale eisen gesteld.

Het neutraliseren van IED's

Neutraliseren omvat het verstoren, ontwapenen, veilig verwijderen of vernietigen van IED's. Het neutraliseren is specifiek op het IED gericht, met de bedoeling inzet en effect te verhinderen en de IED veilig te verwijderen. Het ruimen van IED's is een taak voor de EOD. Iedere EOD-er dient dan ook opgeleid en getraind te zijn om IED's te kunnen ruimen. Continue training en uitrusting met het beste materiaal vergroten de effectieve inzet van de EOD. Essentieel hierbij is dat de EOD, zowel tijdens opleiding en training, maar zeker bij inzet, moet kunnen terugvallen op gevalideerde technische inlichtingen. Juist het gebruik van geïmproviseerde middelen maakt elke IED op zich weer een nieuwe uitdaging.

Iraakse militairen met metaaldetectoren bij een stemlokaal in Fallujah, Irak, 2005
(Foto US Marine Corps, D.J. Klein)

Het aangrijpen van het IED-netwerk (defeat the system)

Een tegenstander die doelgericht IED's wil inzetten kan niet zonder middelen. Hij kan niet zonder organisatie. Het offensieve deel van Counter-IED richt zich op de onderliggende organisatie en de daarvoor noodzakelijke netwerken. Het vernietigen of ontwrichten daarvan draagt nadrukkelijk bij aan de veiligheid. Het IED is immers het eindproduct van een veelal complexe aaneenschakeling van activiteiten. Zoals figuur 3 aangeeft, is de inzet van een IED het resultaat van een zorgvuldig geplande en vaak langdurig voorbereide operatie door meerdere cellen of individuen, die veelal zonder elkaar te kennen op een gesynchroniseerde en gecoördineerde wijze samenwerken, dan wel elkaar aanvullen.

pabele belasting van de inlichtingenorganisatie.

Vinden

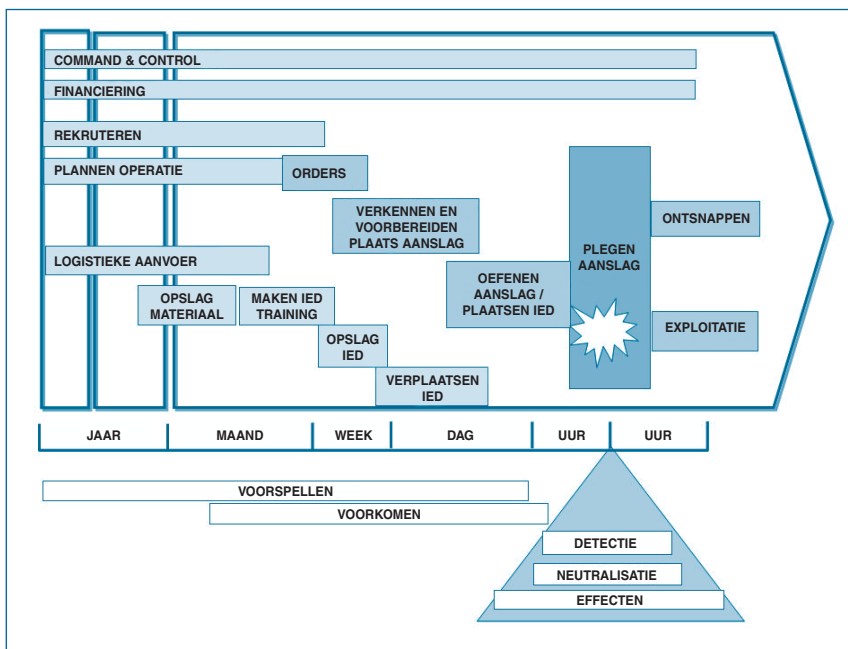
Voorspellen (*prediction*) is het identificeren van de kritieke elementen van de organisatie, werkwijzen/modus operandi, uitrusting en (ondersteunende) infrastructuur van de tegenstander. Idealiter zou op deze wijze te voorspellen moeten zijn waar, wanneer en hoe een aanslag met een IED zal plaatsvinden. Hiertoe is het verwerken van grote hoeveelheden informatie noodzakelijk. De inspanningen zijn er op gericht inzicht te krijgen in patronen in het optreden van de tegenstander.

Als deze inspanning slechts gericht zou zijn op het onderkennen van de plaats of de *triggerman*, dan zou de grootste inspanning op tactisch niveau liggen, wat in feite reactief zou

(nationaal) strategische niveau noodzakelijk. Immers, de inlichtingeninspanning zal veelal op het niveau van NAVO of nationale inlichtingendiensten de meeste informatie genereren. Het operationele niveau moet zich concentreren op *targeting* en het in de richting brengen van de inlichtingeninspanning binnen het inzetgebied. Uiteindelijk zal het tactische niveau de uitvoering, het daadwerkelijk aangrijpen van het netwerk, voor zijn rekening nemen.

Inzicht krijgen in een dergelijk netwerk, zeker bij aanvang van een operatie, is uiterst complex, maar zeker niet onmogelijk! Als alle inspanningen op het gebied van inwinnen van informatie en het genereren van inlichtingen, zowel tactisch, operationeel als strategisch en zowel nationaal als internationaal op elkaar zijn af te stemmen, is succes mogelijk. Ondersteunende processen moeten het inlichtingenproces vervolmaken. Dit zijn onder meer elektronische oorlogvoering (EOV) en *imagery intelligence* (IMINT) voor het onderkennen van verandering in locaties en trends. Het zijn analyseproducten voor de identificatie van toekomstige doelen en identificatie van IED-hotspots of *Named Areas of Interest* (NAI), om zodoende surveillance en targeting te kunnen richten. Om de dynamiek van de maatschappij beter inzichtelijk te krijgen is *human intelligence* (HUMINT) en het daadwerkelijke voet-aan-de-grond een belangrijke manier van inlichtingen verzamelen. En dat is nu juist in een complexe maatschappij als de Afghaanse de grote uitdaging.

Figuur 3 Deelactiviteiten van het IED-netwerk

Het aangrijpen van het IED-netwerk is er op gericht om de IED-aanslag zo vroegtijdig mogelijk in de voorbereiding te kunnen voorkomen. De kern van het succesvol aangrijpen van het IED-netwerk is kennis hebben van de tegenstander en zijn wijzen van optreden. Dit vereist een effectieve en ca-

zijn. Maar IED-netwerken opereren internationaal, zonder belemmering van grenzen. Financiering, aanvoer van materiaal, maar zeker de *command and control* zijn veelal niet aan de betreffende regio gebonden. Om die reden is de inspanning op het operationele en misschien zelfs het

Binden en slaan

Het binden en slaan (*prevention*) beoogt de kritieke elementen uit het IED-netwerk, die door een juiste inlichtingenoperatie zichtbaar zijn gemaakt, zo vroeg mogelijk aan te grijpen. Met een proactief optreden is het mogelijk de voorbereidingsactiviteiten van de tegenstander te verstoren en hem daarmee de mogelijkheden te ontnemen IED's in te zetten. Een goede inlichtingeninterpretatie maakt het mogelijk een military

search-operatie gericht te plannen en uit te voeren. Hierbij zal military search voornamelijk gericht zijn op het detecteren en neutraliseren van het IED, maar zeker ook bijdragen aan het offensief aangrijpen van het IED-netwerk. Te denken valt aan het instellen van controleposten of het onderzoeken van objecten (opslagplaatsen of productieplaatsen). In feite overlappen beide operaties elkaar op offensief en defensief gebied. Het neutraliseren van een aangetroffen IED of voorraden is uiteindelijk een verantwoordelijkheid van de EOD. Belangrijk hierbij is het zekerstellen van sporen en bewijslast. Om die reden zal technische/forensische inlichtingencapaciteit de cyclus moeten vervolmaken.

Er zijn meer mogelijkheden om het netwerk aan te grijpen dan alleen military search-operaties. Uit het opgebouwde inlichtingenbeeld zijn aandachtsgebieden te definiëren. Deze kunnen (voor langere tijd) onder waarneming worden gehouden om zodoende proactief te kunnen zijn tegen deelactiviteiten van het IED-netwerk. Bijvoorbeeld door het aangrijpen van een *spotter* in de bergen of een groep die bezig is met het daadwerkelijk leggen van een IED.

Ook hier zijn weer diverse mogelijkheden, variërend van de inzet van UAV's of onbemande grondsensoren tot grondgebonden verkenning. Koppeling van spotter en sensor aan een wapensysteem (*sensor-to-shooter*) vergroot de mogelijkheden proactief en agressief op te treden tegen elementen uit het IED-netwerk. Een dergelijke onmiddellijke en offensieve benadering zal de tegenstander overtuigen zijn activiteiten te staken dan wel te verleggen.

Task Force Uruzgan, Afghanistan.
De EOD op Kamp Holland demonstreert de werking van de Talon 3B explosieven-opruimings-robot
(Foto AVDD, P. Verheul)

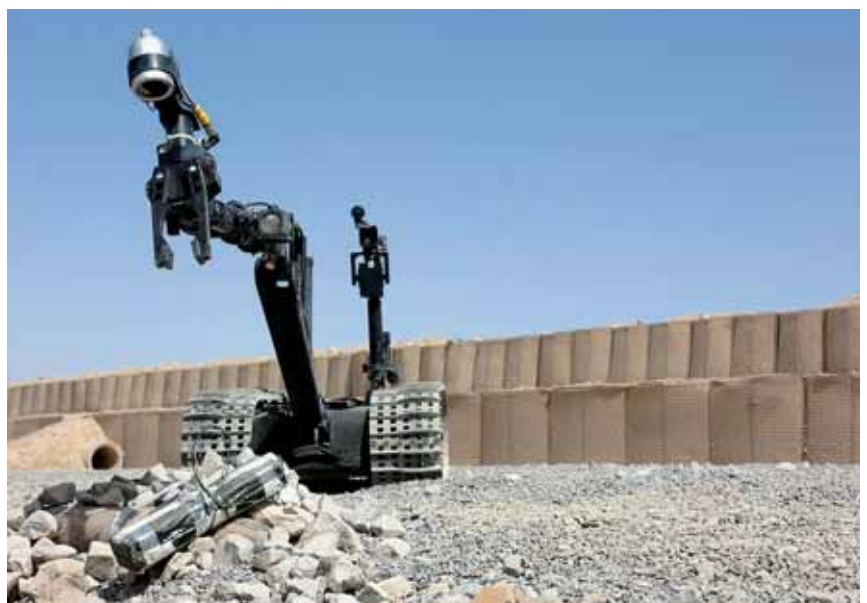
Het targeting-proces dient in het bijzonder gericht te zijn op die elementen van het IED-netwerk die een cruciale rol spelen bij de inzet van IED's. De selectie van deze elementen geschiedt aan de hand van de beschikbare inlichtingen. Op grond hiervan vindt doelselectie plaats. Het totale netwerk zal hoger in de hiërarchie beter in beeld zijn, waar ook de deconflictie zal plaatsvinden. Immers, wat op het tactische niveau een direct te bestrijden doel is, kan op het hogere niveau wellicht een nog voor een bepaalde periode aan te houden bron van informatie zijn.

Information Operations/ Psychological Operations

De tegenstander zal zijn uiterste best doen om het optimale effect te halen uit de aanslag. Het strategische effect van een IED-aanslag vertaalt zich immers naar het voor zich winnen van de eigen bevolking, maar ook het beïnvloeden van het thuisfront in landen die militairen uitzenden. Om die reden zullen de daders proberen het effect van de aanslag in alle mogelijke media-uitingen te benadrukken. De ervaring leert dat IED-aanslagen gefilmd worden en snel op fundamentalistische internetsites, maar ook op de regionale media te zien zijn. Veel westerse media nemen deze infor-

matie en beelden over. Hierdoor kan het draagvlak voor de missie bij een thuisfront nadelig worden beïnvloed. Als onderdeel van Counter-IED zullen in het kader van de Nederlandse *InfoOps* dan ook tegenmaatregelen nodig zijn. De lokale bevolking moet worden overtuigd dat IED's een destructieve invloed hebben op de ontwikkeling van hun maatschappij en dat zij actief moeten helpen deze dreiging te stoppen. Hiervoor is het noodzakelijk de lokale sentimenten in kaart te brengen om vast te stellen welke groeperingen zich voor of tegen het gebruik van dergelijke middelen zullen opstellen. Hiervoor is in de voorbereidingsfase een *Target Audience Analysis* onontbeerlijk.

Om te voorkomen dat de plaatselijke bevolking door de vermeende effecten van IED's partij kiest voor de tegenstander, is het noodzakelijk hen te overtuigen dat inzet van IED's tegen Nederlandse troepen niet bijdraagt aan een verbetering van hun leefomstandigheden. Het gebruik van de plaatselijke taal en inzicht in de plaatselijke gebruiken moeten er toe bijdragen dat de publieke opinie in het inzetgebied zich keert tegen IED's en degenen die dat wapen benutten. Daarbij kunnen ook lokale leiders op hun verantwoordelijkheid worden gewezen.

Exploitatie

Maar ook Nederlandse eenheden kunnen de effecten van IED's exploiteren. Immers, het vinden van een IED dan wel onderzoek op de plaats van de aanslag (het zogenoemde *post blast*-onderzoek) kan de nodige informatie verschaffen over de wijze waarop een IED is gemaakt en door wie.

Na een aanslag geeft de EOD de plaats van aanslag vrij met het doel bewijsmateriaal te verzamelen. Dit bewijsmateriaal kan bijdragen als input voor een trendanalyse en helpen bij het opsporen van de daders. Een grondige analyse van bewijsmateriaal (DNA, vingerafdrukken, springstofanalyse, frequentieanalyse) is de taak van gespecialiseerde exploitatieteams. Het zekerstellen van technisch/forensisch materiaal, maar ook een eerste, onmiddellijke evaluatie van de aanslag wordt uitgevoerd door een *Weapon Intelligence Team* (WIT). Een dergelijk team bevindt zich in principe op het bataljonsniveau. Op het naasthogere niveau bevindt zich een *Combined Explosion Exploitation Cell* (CEXC), die zich bezighoudt met diepgaand onderzoek van de informatie die de WIT's zekerstellen.

Onderzoek na de aanslag

Een WIT heeft tot taak zo snel mogelijk na een aanslag of vondst onderzoek te doen naar technische aspecten van IED's en bewijsmateriaal te verzamelen. Hieruit is af te leiden op welke wijze de tegenstander zijn technieken toepast en hoe hiertegen maatregelen te ontwikkelen. Ook is het mogelijk links te leggen met het IED-netwerk en de inlichtingen te integreren in het totaalbeeld. Het WIT kan zodoende een *hot wash-up* geven aan de commandant. Deze informatie dient tevens om training ter voorbereiding op de uitzending aan te passen aan de heersende trends in het inzetgebied.

Een WIT is doorgaans samengesteld uit een ervaren EOD-er, een bevoegd opsporingsambtenaar om de integriteit van de bewijslast zeker te stellen, alsmede (forensische/technische) inlichtingencapaciteit. Het zal veelal nodig zijn een beveiligingselement aan een WIT toe te voegen om hen ge-

durende het onderzoek ongestoord te kunnen laten werken.

Op hoger niveau draagt een CEXC zorg voor de analyse en verwerking van de uit het WIT ontvangen informatie. De hieruit geproduceerde technische inlichtingenrapporten worden tot op eenheidsniveau verspreid. Een CEXC bevindt zich op het operationele niveau en bestaat uit ervaren EOD personeel, wetenschappers en specialisten op het gebied van technische inlichtingen.

De analyse van het CEXC alleen volstaat niet. Zowel nationaal als internationaal is verdere analyse noodzakelijk. De hieruit verkregen informatie kan bijdragen aan het vullen van (inter)nationale biometrische databases, waaruit naast militaire eenheden ook politie- en inlichtingendiensten informatie kunnen vergaren.

Opleiden en trainen

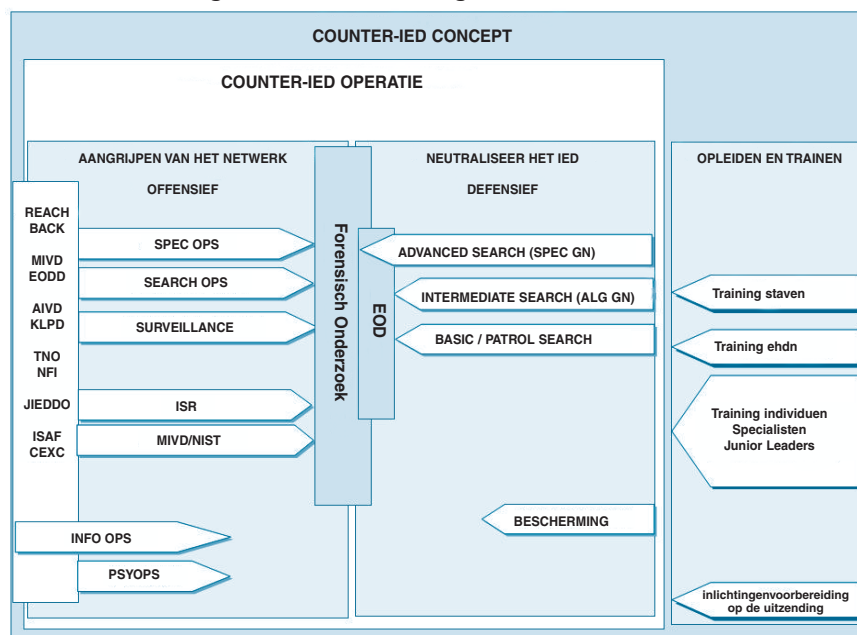
De derde zuil van het Counter-IED concept betreft opleiding en training. Het opleidings- en trainingsproces moet er op gericht zijn Nederlandse militairen getraind en met vertrouwen uit te zenden, in staat om te functio-

neren onder een hoge IED-dreiging. Eenheden moeten in het inzetgebied 'Counter-IED gereed' arriveren, niet gereed om te trainen voor Counter-IED. Hiermee wordt voorkomen dat zogenoemde aanvullende (*in-theater*) training nodig is, tenzij nieuwe tactieken en technieken van de tegenstander dat op dat moment vereisen.

Uitgangspunten van een goede opleiding en training op gebied van Counter-IED zijn een juiste doctrine, up-to-date kennis van de tactieken en technieken van de tegenstander en lessons identified/learned van het eigen optreden. Het is noodzakelijk deze kennis centraal te verzamelen, zo snel mogelijk te analyseren en te verwerken in de opleidings- en trainingstrajecten voor uit te zenden eenheden. De o&t Counter-IED ligt verspreid over de betrokken opleidings- en trainingscentra, gelet op de variëteit in op te leiden onderwerpen. Counter-IED opleiding en training is van toepassing op alle niveaus en is trapsgewijs opgebouwd: individuele training, eenheidstraining en training van specialisten.

Individuele militairen dienen opgeleid en getraind te zijn om de ver-

Figuur 4 De samenhang binnen Counter-IED

**Task Force Uruzgan,
Afghanistan.
Patrouille
in Tarin Kowt**
(Foto AVDD, R. Frigge)

schillende IED-dreigingen te herkennen en hierop doelgericht te reageren. Naast de technieken en tactieken van de tegenstander moeten zij bekend zijn met het gebruik van beschermende middelen, zoals ECM-jammers. Uiteraard moeten zij bekwaam zijn in het zonnodig verrichten van levensreddende handelingen. Los daarvan telt in elk inzetgebied kennis van en respect voor de lokale cultuur. Er wordt inderdaad het nodige van de individuele militair gevraagd.

Naast de reguliere O&T dienen eenheden nog over andere bekwaamheden te beschikken in het uitvoeren van aan Counter-IED gerelateerde inlichtingenvorbereiding: het uitvoeren van alternatieve routeplanning aan de hand van de dreiging; het continu informeren van eigen personeel en onder eenheden; het plannen en uitvoeren van tegenmaatregelen; het plannen en uitvoeren van search-operaties; het plannen en uitvoeren van *Intelligence, Surveillance and Reconnaissance Tasks* (ISR) met prioriteit op het verzamelen van technische informatie; het plannen en uitvoeren van Counter-IED operaties; het leggen en exploiteren van contacten met lokale autoriteiten en leiders; het plannen en uitvoeren van InfoOps/PsyOps en CIMIC-activiteiten; het plannen en uitvoeren van *mass casualty evacuation*.

Dit zijn deelgebieden die de NAVO heeft bestempeld tot minimale trainingseisen waaraan een uit te zenden eenheid moet voldoen.

Conclusie

Het IED-netwerk is niet aan grenzen gebonden. In Irak en Afghanistan is duidelijk geworden dat migratie van kennis en ervaring aan de orde van de dag is. Dit kan de komende decennia in alle potentiële inzetgebieden in de wereld een factor van invloed worden. Zeker als het gaat om het aangrijpen van een (veelal complex en wijdvertaakt) IED-netwerk zal nauwe samenwerking noodzakelijk zijn. Counter-IED kan afhankelijk van dreiging en intensiteit in een operatie of campagne, een (ondersteunende) operatielijn zijn. Vooral nog is het een ondersteunend proces om de vrijheid van handelen over andere operatielijnen te garanderen.

Counter-IED is een integraal proces, dat gelijktijdig op zowel politiek, strategisch, operationeel als tactisch niveau, maar ook nationaal en internationaal plaatsvindt. Op het tactische niveau zullen *force protection*, EOD en search de randvoorwaarden moeten scheppen voor een veilige omgeving. Maar het aangrijpen van het netwerk

van activiteiten dat aan de IED ten grondslag ligt, dient integraal te worden uitgevoerd, met alle kinetische en non-kinetische middelen die de commandant ter beschikking staan. Counter-IED is een verantwoordelijkheid van commandant en staf. In de planning en uitvoering van Counter-IED hebben alle stafsecties hun aandeel, aangevuld met specialisten op alle ssniveau's.

Het tijdig, proactief en proportioneel aangrijpen van het totale IED-netwerk met al onze ter beschikking staande kinetische en non-kinetische middelen zal er toe leiden dat IED's uiteindelijk hun effect verliezen. Dat is niet alleen van direct belang voor de militairen te velde, maar ook voor het thuisfront en de bredere publieke opinie. Deze opinie is weer belangrijk voor het draagvlak voor de inzet van de strijdkrachten.

Een intensieve en gedegen opleiding en training, naar de laatste stand van zaken, bereidt de Nederlandse eenheden voor op het optreden onder een IED-dreiging en voorkomt dat in het inzetgebied belangrijke tijd verloren gaat met aanvullende training. Kunnen functioneren onder de IED-dreiging is van het allergrootste belang voor het uitvoeren van een opdracht. Counter-IED geeft hierop een antwoord. Counter-IED vereist wel een continue inspanning van iedereen op alle niveaus. Maar deze inspanning is er op gericht het aantal slachtoffers zo gering mogelijk te laten zijn. En dat is deze inspanning meer dan waard.